

۳- اقتصاد بخش عمومی چه موضوعات را مورد مطالعه قرار می دهد؟

✘ با توجه به مسائل مطرح شده مبحث فوق دولت برای جامه عمل پوشاندن به وظائف مطلوب خود بایستی چه کاری انجام دهد و در این خصوص چه روشی را اتخاذ نماید؟

- ✘ - تعیین مرز مطلوب برای دخالت دولت
- ✘ - تخصیص بهینه منابع برای تولید و سیاست های ایده آل توزیع درآمد
- ✘ - اخذ مالیات ها، تعیین مقررات دولتی، برآورد هزینه های دولت، درآمد - قیمت گذاری و نظارت
- ✘ بطور کلی برخی از موضوعات و وظائف انجامش توسط دولت ضروری و برخی دیگر انجام ندادنش ضرورت می یابد.
- ✘ به هر حال بخش عمومی با مرزهای بخش خصوصی شناخته می شود چون با تحلیل بخش خصوصی همراه است.

۴- چگونه میزان سهم دولت را در اقتصاد تعیین نمایم؟

- ✘ - مفهوم دولت بسیار گسترده بوده و سهم آن در کشورهای مختلف متفاوت است.
- ✘ - میزان دخالت و سهم دولت به مسئله ایدئولوژی هر جامعه، جهان بینی آن و مسائل سیاسی و ارزشی آن بستگی دارد.
- ✘ - نوع مکتب و مذهب آن جامعه، ادیان و بسیاری از این قبیل موضوعات در نقش دولت در اقتصاد حائز اهمیت است.
- ✘ - اقتصاد بخش عمومی می کوشد تا زمینه سازی، تسهیل و کاستی های اقتصاد بازار و بخش خصوصی را بهبود ببخشد و به توصیه های خود در قالب اقتصاد اثباتی و دستوری جامعه عمل بپوشاند.
- ✘ - در یک جمله کوتاه می توان بیان نمود که: اقتصاد بخش عمومی تلاشی هنجاری برای بررسی اهداف ، ابزارها ، محدودیت ها و امکانات اقتصادی فرد و جامعه است.

۵- قلمرو مالیه عمومی و تعریف آن:

× به هر حال دولت باید دست به اقداماتی بزند که در آن منفعت اجتماعی و عمومی افراد وجود داشته باشد (سود اجتماعی) نه سود شخصی و سودجویی!

× - تولید کالای عمومی و سیاسی که توسط بخش خصوصی انجام نمی شود. (تعریف کالای عمومی و خصوصی)

+ تعریف مالیه عمومی: مالیه عمومی بررسی انتقادی از عملیات و فعالیت های مربوط به چگونگی انجام هزینه های دولت و چگونگی اداره وجوه و منابع مالی دولت و شیوه کسب درآمد می باشد.

× مالیه عمومی شامل سه بخش عمده است: ۱- مصارف عمومی

× ۲- منابع عمومی ۳- اداره امور مالی که شامل همان بودجه بندی، حسابرسی و نظارت می باشد.

۶- اقتصاد بازار (بخش خصوصی) - اقتصاد دولت (بخش عمومی)

- × سود بعنوان یک اصل در فعالیت های بخش خصوصی محسوب می شود.
- × قیمت در اقتصاد بازار بعنوان یک شاخص و سیگنال عمل می نماید. (هم برای متقاضی و هم برای عرضه کننده)
- × هدف یک مصرف کننده در بخش خصوصی:
- × $Tu \uparrow$ و این جایی حاصل می شود که $Mu > MR$
- × (MR) آخرین واحد درآمد اختصاص یافته به خرید کالا یا خدمات.
- × هدف یک تولید کننده در بخش خصوصی:
- × $\pi \uparrow$ به عبارتی: هزینه نهایی $MP > MC$ تولید نهایی

✘ اقتصاد آزاد (بازار) همان اقتصاد سرمایه داری است که بر اصل کمیابی استوار بوده که با تخصیص بهینه منابع محدود که می تواند سود تولید کننده و همزمان حداکثر مطلوبیت را برای مصرف کننده فراهم نماید.

✘ اقتصاد بازار ساختارش رقابتی است (شرایط بازار رقابت کامل) و اصل مالکیت در آن آزاد است.

✘ امروزه نظریه رایج در علم اقتصاد در خصوص اقتصاد بازار نظریه اقتصاددانان نئوکلاسیک است که رقابت کامل را تأیید می کند .

✘ سؤال؟ ضعف نظام اقتصاد بازار یا سرمایه داری چیست؟ (البته بودن دخالت دولت)

✘ - عدم توزیع مناسب درآمد، وجود اختلافات طبقات درآمدی، شکست در تأمین عدالت مطلوب جامعه (اعم از اجتماعی، اقتصادی و رفاه)

✘ نکته!!!

- ✘ هر نظام اقتصادی اعم از دولتی و سرمایه داری بایستی به سه سؤال اساسی اقتصاد **چه، چگونه و برای که** بتواند پاسخ دهد.
- ✘ با توجه به برخی از مهمترین نارسائی های فوق وجود اقتصاد بخش عمومی و مالیه عمومی که همان دخالت دولت در حد مطلوب می باشد ضرورت می یابد تا منجر به ارتقا و کارائی اقتصاد جامعه گردد.
- ✘ همانطور که قبلا اشاره شد وجود پدیده هایی نظیر خلق کالای عمومی، کالاهای ممتاز (سودآور مانند برق) کالاهای زیانبار (کالاهای نامشروع)، آثار خارجی، انحصارات، فقر، بیکاری، تورم، کسری تراز خارجی، مسائل فرهنگی و سیاسی، بسترسازی زیربناها، صنایع مادر و
- ✘ دخالت دولت که همانا بخش عمومی می باشد توجیه دارد.
(البته در حد مطلوب)

۷- ارتباط اقتصاد و سیاست

✘ همچنان که می دانیم در نظام بازار (سرمایه داری) قیمت بازار است که تعیین می کند (چه، چگونه و برای که) تولید و عرضه شود.

✘ لذا در مالیه عمومی و بخش عمومی، دولت نیز بایستی تصمیم بگیرد (چه، چگونه و برای که) تولید و عرضه شود و مخارج و هزینه های آن از **چه**، **چقدر** و **چگونه** از طریق مالیات تأمین گردد.

✘ در اینجا قیمت گذاری و سیاستی که دولت برای تعیین نرخ و قیمت کالاهای عمومی خواهد داشت **نارسا** می باشد، پس اقدامات دولت برای کالاهای عمومی در نظام قیمت ها **عقیم** و **ناتوان** است.

✘ برای اینکه سیاست دولت در اقتصاد موفق باشد دولت چه باید بکند؟

اول: ضعف و نارسایی های بازار را شناسایی کند.

دوم: مدبرانه و کارا به نفع عموم جامعه تصمیم گیری نماید.

سوم: با قدرت به اجرا بگذارد (ضمانت اجرایی قوی).

۸- معیار ارزیابی برای تعیین حدود قلمرو دولت در اقتصاد چیست؟

× - نیاز به یک معیار مشترک برای قضاوت در مورد بازار و دولت داریم.
(این معیار می تواند سود کارایی یا عدالت باشد، کدامیک؟)

× - قلمرو دولت در اقتصاد، به اعتقادات، مسایل سیاسی و اجتماعی و فرهنگی حاکم بر هر جامعه بستگی دارد.
برخی از اعتقادات و فلسفه های جوامع مشترک بوده در هر صورت وجود دولت و بازار در اقتصاد مکمل یکدیگرند.

× - آیا دولت را اصل و بخش خصوصی (بازار) را فرع یا بالعکس عمل نماییم؟ به هر حال مرز این دو تعیین شود؟

× هر جامعه با انجام فعالیت های اقتصادی دنبال دستیابی به اهدافی است، چنانچه موفقیت یا عدم موفقیت (کامیابی یا ناکامی) در رسیدن به این اهداف مبنا و ملاک آن را فعالیت بخش خصوصی و عمومی قرار دهیم می توانیم بین این دو مرز تعیین کنیم؛

و این مرز جایی است که بیشترین کامیابی تحقق و متناسب با اهداف اجتماع باشد یعنی سود اجتماعی مدنظر باشد تا سود فردی و شخصی!

× اگر در این خصوص با استفاده بهینه از منابع تولیدی حداکثر رفاه جامعه حاصل شود اصطلاحاً کارایی اقتصادی در آن تحقق یافته است.

× بطور کلی برای تعیین حد بهینه قلمرو دولت، بایستی سه هدف را ملاک قرار دهیم:

۱- کارایی اقتصادی ۲- عدالت اجتماعی ۳- تقویت ارزش های انسانی